

FAKE NEWS (FN a špatná logika (Seriál, díl.10, poslední)
Všechny díly najdete na:

<http://hurontaria.baf.cz/FAKE/fakes.htm>

Takže jsme tu v deseti částech (a 3 přílohách) probrali sice n největší, ale zato nejzrádnější druh fejků - ten, co se tváří logicky, aby podporoval špatné závěry. Z několika předpokladů pak vychází závěr, který je neplatný či nepravdivý, prostě lživý. Nemusí to být je špatné (tj. nepravdivé, neplatné či neúplné) předpoklady, ale třeba jen špatný (tj.nepravdivý, neplatný či neúplný) závěr či jiná chyba prostě chyba "v logice".

Celou tu dobu jsem se úmyslně vyhýbal tomu, které všechny kombinace jsou vyloženě špatné (tj. nepravdivé, neplatné či neúplné) a to z jednoduchého důvodu - zabralo by to celou knihu, kterou jsem už ale napsal předtím. Můžete si ji stáhnout zdarma na:

UMÍME LOGICKY MYSLET?

<http://hurontaria.baf.cz/BETA/logickya.pdf>

Většinu těchto chyb už znali staří Římané a dali jim i latinské názvy (např.

Ad hominem (útok na osobu), Ad populum (odvolání k popularitě),Cum hoc ergo propter hoc (později, tedy proto), atd.

Všeobecně se jim říká "fallacy" (logické klamy, omyly či bludy) Stačí zadat na Googlu heslo "logické klamy" (pro české reference) nebo "fallacy" (pro reference v angličtině))a pod tím heslem najdete linky na plno článků s detaily.

Kdo si chcete ušetřit práci, najdete detailní rozbor ve výše

uvedené knize. Pokud chcete také vynikat v diskuzi, pak si stáhněte mou knihu

UMÍME DISKUTOVAT?

<http://hurontaria.baf.cz/BETA/diskutovata.pdf>

To vše je částí tzv. "deduktivní" (tj. odvozovací) logiky, ale ještě zde máme fejky v "induktivní" logice, která naopak zevšeobecňuje jen praktické případy. Tam se fejky vyvracejí jinak: stačí totiž ukázat jeden příklad, který neplatí a už vítvrzení, tak jak je napsáno, je neplatné :-).

Tam také, pochopitelně stejně jako při dedukci, potřebujeme i PRAKTICKOU ZKUŠENOST a ODBORNÉ ZNALOSTÍ. V tomto seriálu jsem se ale snažil naznačit, jak zjistíme fejky i bez detailních, odborných znalostí a to na příkladech ze současnosti. Pak ovšem jsou ještě případy, kdy poznáte fejk hned: např. je od známého lháře či fanatika, anebo prostěani neskrývá, že je to jen účelová propaganda.

=====

Co dodat? Z psychologie víme, že lidé mají tendenci věřit většinou všemu, aniž by si to překontrolovali a dnes to platí ještě více, než kdy předtím. Odvolávání se na emoce pro argumenty, snad proto, že neexistují nebo podporují opak. Autoři fejků to často odbudou poznámkou "no to je přece logické", aniž by něco dokazovali :-).

Odvolávání se na authority (často značně pochybné, například na umělce, prohanné politiky či předpojaté noviny), na "tradiční", na populární názor či zevšeobecňování fakt z jednoho oboru na jiný, na předpovědi do budoucna, na nepodloženou či falešnou statistiku či přímo strašit nebo naopak uspávat va pozornost - to jsou hlavní, ale zdaleka ne všechny metody fejkování. A stále platí Ciceronovo "Cui bono?" (komu to prospívá?), což vám sice autor o svém fejku už nenapíše, ale

dnes má všechno nějakou skrytou motivaci, která většinou už čpí skoro z každého fejku :-).

Snažil jsem se udělat si pro sebe seznam fejků podle různých druhů, zde jen pro ukázkou, protože bych musel pokračovat ještě daleko dál:

"logické fejky" (předmět tohoto seriálu)
falešné alarmy nebo naopak zlehčováním fakt
falešný diplom, falešné papíry, falešné účty
lži na vlastní obranu či obranu někoho jiného
naopak, fejky pro útočení na někoho jiného
historické fejky, předělávání dějin, ničení národních tradic
globalizace, což je defakto jen hromadění globálního zisku
fejkové "jakoby-senzace" , skandály, bulvární fejky
pomluva, hájení vlastních či cizích fejků
falešné sliby, o kterých autor předem ví, že je nesplní
popírání fejků jinými fejkami (= fejky na druhou :-)
urážky, sprostý jazyk místo argumentu
články s úmyslem štvát jednu část národa proti té druhé
fejkové reference, popírání, že ony reference jsou špatné či
falešné
přemrštěná definice problému v hlavičce článku, tj.
senzacionalismus
nesmyslné genderování, sexualiování, falešné obviňování
diverzifikace, která vytváří je jiný druh diskriminace
fejkované tituly článků (článek přitom nic neříká)
nesprávné citace, vymyšlené citace, citáty místo argumentu
zmanipulované statistiky, např. globální "hokejka"
politické fejky na objednávku či z nutnosti propagace
pravda sdělovaná tak, by jí nikdo nevěřil, polopravdy
novinářské, rozhlasové , televizní či internetové fejky
fejky k zastrašení nebo naopak k falešné naději

dekadence, která se tváří jako moderna
zkreslené či "smontované" videoklipy
předpovědi do budoucna (= načasované fejky) ,falešní
proroci,
falešní svědci, falešní svatí, "moudrosti" duševně nemocných
fejky se zneužitím jména známé osobnosti
stranicky zaměřené či demagogické interview
bourání soch, ricinové skandály, znovustavění zbřených soch
trucovité akce s falešnými důvody
důvody pro falešné investice, korupci či jiné podvody
atd., atd.

=====

Dnešní fejkaři se prostě řídí heslem: "Hlupáka nepřesvědčíš,
ale o to lehčeji ho podvedeš." Takže tyto fejky jsou prostě i
podceňování naší inteligence . . .

jbh, červenec 2020